

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра гігієни тварин і харчових продуктів імені професора А. К. Скороходька

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
Микола ЦВІЛІХОВСЬКИЙ
«30» травня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри гігієни тварин і
харчових продуктів
імені професора А. К. Скороходька
Протокол № 13 від «30» травня 2024 р.
Завідувач кафедри
В'ячеслав СОЛОМОН

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»
Наталія ГРУШАНСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГІГІЄНА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Галузь знань Ветеринарна медицина

Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина» (ск)

Освітня програма «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробники: професор, доктор ветеринарних наук, професор Ткачук С. А.

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни ГІГІЄНА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>211 «Ветеринарна медицина»</i>	
Освітня програма	<i>«Ветеринарна медицина»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>Обов'язкова</i>	
Загальна кількість годин	<i>240</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>8</i>	
Кількість змістових модулів	<i>4</i>	
Курсова робота	<i>-</i>	
Форма контролю	<i>залік, екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	<i>2023-2024</i>	<i>-</i>
Семестр	<i>7,8</i>	<i>-</i>
Лекційні заняття	<i>45 год.</i>	<i>-</i>
Лабораторні заняття	<i>75 год.</i>	<i>-</i>
Самостійна робота	<i>120 год.</i>	<i>-</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>3,5 год.</i>	<i>-</i>
Навчальна практика	<i>50 год.</i>	<i>-</i>

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета формування у майбутніх лікарів ветеринарної медицини знань з проведення заходів для чіткого вирішення питань санітарно-гігієнічних досліджень, санітарного благополуччя харчових продуктів і технічної продукції тваринного походження під час їх виробництва, транспортування, зберігання та реалізації, дотримуючись вимог чинних нормативно-правових актів і документів.

Завдання формування компетентностей у здобувачів вищої освіти з підготовки тварин до забою, приймання та здавання забійних тварин, їх транспортування, знання основ технології та гігієни під час виробництва продуктів тваринництва, сприяння зниженню втрат сировини та готової

продукції, покращанню їх якості, а також контролювання безпечності та якості продуктів рослинного походження, меду, харчових яєць, харчових тваринних гідробіонтів, молока і молочних продуктів, м'яса і м'ясних продуктів, побічних продуктів тваринного походження.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.

ЗК7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

ФК6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

ФК7. Здатність організувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

ФК15. Здатність організувати нагляд і контроль виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН9. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

ПРН12. Знати правила та законодавчі нормативні акти щодо нагляду і контролю виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.

ПРН14. Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини.

ПРН17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– скороченого терміну денної форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	тижні	усього	у тому числі		
л			лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 1. Вступ до дисципліни. Гігієнічні вимоги до переробки забійних тварин. Зміни м'яса після забою тварин і під час зберігання.					

1	2	3	4	5	6
Тема 1. Вступ до дисципліни «Гігієна харчових продуктів»: мета, завдання, основні поняття, структура.	2	16	2	4	10
Тема 2. Гігієна переробки забійних тварин.	4	15	2	4	9
Тема 3. Організація та методика після забійного інспектування туш і органів забійних тварин.	6	15	2	4	9
Тема 4. Морфологія, хімічний склад і товарознавство м'яса. Зміни м'яса під час зберігання.	8	13	2	3	8
Разом за змістовим модулем 1	8	59	8	15	36
Змістовний модуль 2. Гігієна харчових продуктів за хвороб різної етіології забійних, диких промислових тварин і пернатої дичини.					
1	2	3	4	5	6
Тема 5. Інспектування туш і продуктів забою забійних тварин за виявлення інфекційних, інвазійних хвороб, хвороб незаразної етіології та отруєнні.	10	16	2	4	10
Тема 6. Гігієнічні вимоги до виробництва і обігу м'ясних банкових	12	16	2	4	10

консервів, ковбасних і м'ясних виробів, їх безпе́чність та якість.					
Тема 7. Гігієнічні вимоги до переробки субпродуктів, ендокринно- ферментної сировини і крові забійних тварин.	14	15	2	4	9
Тема 8. Харчові токсикоінфекції і токсикози та їх профілактика.	15	14	1	3	10
Разом за змістовим модулем 2	15	61	7	15	39
Усього годин	15	120	15	30	75
Змістовний модуль 3. Гігієна отримання, переробки, обігу, методи контролювання молока та молочних продуктів.					
1	2	3	4	5	6
Тема 9. Хімічний склад та технологічні властивості молока.	1–3	15	3	6	6
Тема 10. Гігієна отримання та первинної обробки молока сировини.	4,5	16	4	6	6
Тема 11. Гігієна переробки і обігу молока сировини та питного молока.	6,7	14	4	5	5
Тема 12. Санітарна оцінка молока за хвороб, отруєнь тварин і радіаційного ураження.	8,9	16	4	6	6
Разом за змістовим модулем 3	9	61	15	23	23

Змістовний модуль 4. Гігієна меду натурального, інших продуктів бджільництва та гідробіонтів. Гігієна харчових продуктів рослинного походження.					
1	2	3	4	5	6
Тема 13. Вимоги законодавства до меду та інших продуктів бджільництва. Методи контролювання якості та безпечності продуктів бджільництва.	10,11	16	4	6	6
Тема 14. Гігієнічні вимоги до первинної переробки, консервування та обігу харчових тваринних гідробіонтів.	12,13	16	4	4	8
Тема 15. Гігієна продуктів рослинного походження.	14	16	4	8	4
Тема 16. Гігієнічна оцінка харчових курячих яєць	15	11	3	4	4
Разом за змістовим модулем 4	15	59	15	22	22
Усього годин		120	30	45	45

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вимоги та порядок оформлення ветеринарних документів. Позначка придатності та ветеринарні штампи для позначення необроблених харчових продуктів.	2
2	Види м'ясопереробних підприємства, структура скотосировинної бази	2
3	Визначення видової належності м'яса ВРХ, ДРХ, коней, свиней	2

4	Визначення видової належності м'яса птиці, кролів, нутрій	2
5	Дослідження лімфовузлів туш та органів забійних тварин	2
6	Визначення свіжості м'яса ВРХ, ДРХ, коней, свиней	4
7	Визначення свіжості м'яса кролів, птиці.	2
8	Методи визначення м'яса, одержаного від хворих і загиблих тварин	2
9	Інспектування продуктів забою тварин при інших паразитарних хворобах (фасціольоз, дикроцеліоз, саркоспоридіоз тощо)	2
10	Інспектування продуктів забою тварин при цистицеркозі (ветсаноцінка, методи знешкодження)	2
11	Інспектування продуктів забою тварин за трихінельозу	2
12	Ветеринарно-санітарне дослідження м'ясних консервів	2
13	Методи контролювання безпечності та якості м'ясних і ковбасних виробів. Методи визначення загальної кількості мікроорганізмів в м'ясі та продуктах його переробки.	4
14	Вимоги до молока сировини, що заготовляється за ДСТУ 3662:2018.	2
15	Визначення органолептичних показників молока, відбір проб, консервування, визначення густини молока	2
16	Визначення кислотності та термостійкості молока	2
17	Визначення вмісту жиру, вологи, сухих речовин	2
18	Визначення вмісту білків у молоці та сиропридатності молока	2
19	Визначення чистоти молока. Методи мікробіологічного контролювання молока	2
20	Визначення натуральності молока	2
21	Визначення домішки аномального молока, контроль пастеризації	2
22	Методи дослідження молочних та кисломолочних продуктів	2
23	Технологія виготовлення твердих сичужних сирів. Проведення експертизи твердих та кисломолочних сирів	2
24	Методи дослідження масла вершкового	2
25	Відбір проб меду натурального для проведення випробувань. Органолептичні методи оцінки меду натурального	2
26	Методи визначення вмісту води в меді натуральному	2
26	Методи визначення діастазної активності меду натурального	2
27	Проведення пилкового аналізу та визначення кислотності меду.	2
28	Методи визначення фальсифікації меду.	2
29	Інспектування риби та рибних продуктів.	4

30	Визначення масової частки нітратів у харчових продуктах рослинного походження іонометричним методом	2
31	Порядок проведення випробувань зразків консервованих харчових продуктів рослинного походження. Випробування зразків круп, борошна та крохмалю.	4
32	Методи контролювання безпечності та якості харчових яєць курячих і перепелиних.	2
	Разом	75

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Встановити вгодваність великої рогатої худоби за переліченими ознаками у презентації до теми	10
2	Встановити вгодваність свиней за переліченими ознаками у презентації до теми	10
3	Встановити вгодваність коней за переліченими ознаками у презентації до теми	10
4	Встановити вгодваність дрібної рогатої худоби за переліченими ознаками у презентації до теми	10
5	Надати післязабійну оцінку продуктам забою дрібних свійських тварин	10
6	Надати післязабійну оцінку продуктам забою пернатої дичини	10
7	Ознайомитись з вимогами до кефіру згідно ДСТУ 4417:2005 «Кефір. Технічні умови»	10
8	Визначення показників кефіру відповідно ДСТУ 4417:2005 (органолептичні – консистенція, смак, запах), візуальна перевірка зовнішнього вигляду, кольору, якості пакування і маркування продукту)	10
9	Гігієна отримання курячих харчових яєць.	10
10	Визначення якості курячих харчових яєць. Характеристика вад	10
11	Класифікація та категорії курячих харчових яєць за чинними нормативними документами	10
12	Порядок проведення випробувань курячих харчових яєць в акредитованих лабораторіях	10

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- залік;
- модульні тести.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань).

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- залік;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Гігієна харчових продуктів» на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3188>.

- конспекти лекцій та їх презентації:

1.Ткачук С. А. Методичні вказівки «Конспект лекцій з дисципліни «Гігієна рослинних харчових продуктів» ЦП Компрінт. 2020. 96 с.

2. <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3188>.

- підручники, навчальні посібники, практикуми:

1. Ткачук С. А. Оцінка якості, мікробіологічні критерії безпечності молока-сировини та контроль пастеризації. ЦП Компринт. 2020. 94 с.

2. Ткачук С. А. Дослідження харчових продуктів за окремими показниками якості ЦП Компринт. 2019. 39 с.

3. Ткачук С. А., Богатко Н. М., Яценко І. В. «Гігієна рослинних харчових продуктів»: Навчальний посібник (2 видання доповнене та перероблене) – ЦП «Компринт», 2017. – 474 с.

4. Гігієна молока і молочних продуктів. Частина 1. Гігієна молока: Підручник / [І. В. Яценко, Н. М. Богатко, Н. В. Букалова, Т. І. Фотіна, І. А. Бібен, О. М. Бергілевич, В. Я. Бінкевич, Ю. Р. Гачак, С. А. Ткачук, В. В. Кам'янський, М. М. Бондаревський, Н. М. Зажарська, І. Л. Цивірко, О. І. Касяненко]. Харків: Діса плюс, 2016. 416.

5. Гігієна молока і молочних продуктів. Частина 2. Гігієна молочних продуктів: Підручник / [І. В. Яценко, Н. М. Богатко, Н. В. Букалова, Т. І. Фотіна, І. А. Бібен, О. М. Бергілевич, В. Я. Бінкевич, Ю. Р. Гачак, С. А. Ткачук, В. В. Кам'янський, М. М. Бондаревський, Н. М. Зажарська, І. Л. Цивірко, О. І. Касяненко]. Харків: Діса плюс, 2016. 424.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 № 2498-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12#Text>.

2. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

3. Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції: Закон України від 14.01.2000 № 1393-ХІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1393-14#Text>.

4. Про молоко та молочні продукти Закон України від 24.06.2004 № 1870-ІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1870-15#Text>.

5. Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22.02.2000 № 1478-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14#Text>.

6. Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 № 5293-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5293-17#Text>.

7. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 № 486-ІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-15#Text>.

8. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 08.07.2011 № 3677-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3677-17#Text>.

9. Про безпечність та гігієну кормів: від 21.12.2017 № 2264-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2264-19#Text>.

10. Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для

споживання людиною: Закон України від 07.04.2015 № 287-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287-19#Text>.

11. Про бджільництво: Закон України від 22.02.2000 № 1492-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14#Text>.

12. Про захист прав споживачів: Закон України № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.

13. Про ідентифікацію та реєстрацію тварин : Закон України від 04.06.2009 № 1445-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1445-17#Text>.

14. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>.

15. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів: Закон України від 31.05.2007 № 1103-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-16#Text>.

16. Ветеринарно-санітарні правила для боень, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин. Наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України від 14 січня 2004 року № 4. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 січня 2004 р. за № 121/8720.

17. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>.

18. Порядок видачі ветеринарних документів від 21.11.2013 № 857. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/857-2013-%D0%BF#Text>.

19. Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів № 667. 667-2015-п. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF#Text>.

20. Правила ветеринарно-санітарної експертизи молока і молочних продуктів та вимоги щодо їх реалізації. Затверджені наказом Держдепартаменту ветмедицини України від 20.04.2004, № 49 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України 07 травня 2004 р. за № 579/9178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0579-04#Text>.

21. Ветеринарні та санітарні вимоги до особистих господарств населення – виробників сирого молока. Затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 21.03.2002, № 17 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України 05 квітня 2002 р. за № 336/6624. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-02#Text>.

22. Ветеринарні та санітарні вимоги до пунктів закупівлі молока від тварин, які утримуються в особистих підсобних господарствах населення, затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 21.03.2002, № 18 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України 05 квітня 2002 р. за № 337/6625. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0337-02#Text>.

23. Ветеринарно-санітарні правила для ферм по виробництву молока:

Ветеринарні правила і норми (видання офіційне) (затв. наказом МОЗ України від 14.05. 2004 р., № 239). К., 2001. 16.

24. Державні санітарні правила для молокопереробних потужностей. – ДСП 4.4.4.011–98. К., 1998. 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va011488-98#Text>.

25. Правила транспортування тварин. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р., № 1402. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2011-%D0%BF#Text>.

26. Правила передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів. Затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 07.06.2002, № 28 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України 21.06.2002 за № 524/6812. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0524-02#Text>.

27. Ветеринарно-санітарні правила для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин. Затверджено наказом № 4 Держдепартаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики України 14.01.2004 р. Зареєстровано в Мініюсті України 28.01. 2004 р. за № 121/8720. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-04#Text>.

28. Інструкція із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів. Затверджена наказом Державного комітету ветеринарної медицини України від 02.02.2010, № 46 і зареєстрована в Міністерстві юстиції України 07.04.2010 за № 278/17573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0278-10#Text>.

29. Інструкція з товарознавчої оцінки та маркування м'яса. Затверджено Міністерством аграрної політики та продовольства України, наказ №587 від 01.11.2011 р. Зареєстровано в Мініюсті України 17.11.2011 р. за № 1317/20055 (зі змінами за наказом № 163 від 04.04.2012 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1317-11#Text>.

30. Інструкція з діагностики, профілактики та ліквідації трихінельозу тварин, затверджена наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики від 03.08.2007, № 79, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 17.08.2007 за № 951/14218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0951-07#Text>.

31. Інструкція з порядку ветеринарного клеймування шкіряної та хутрової сировини. Затверджено наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 3 липня 2001 р. № 52. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 3 жовтня 2001 р. за № 855/6046. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0855-01#Text>.

32. Правила перевезення швидкопсувних вантажів. Затверджено наказом Міністерства транспорту України від 9.12.2002 р., № 873. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2002 р. за № 1031/7319. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-02#Text>.

33. Правила ветеринарно-санітарної експертизи яєць свійської птиці. Затверджені наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини від 07.09.01, № 70 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 27.09.01 за №

850/6041. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0850-01#Text>.

34. Ветеринарно-санітарні правила для суб'єктів господарювання (потужностей, цехів) з переробки птиці та виробництва яйце продуктів. Затверджені наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини від 07.09.01, № 70 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 27.09.01 за № 850/6040. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-01#Text>.

35. Ветеринарно-санітарні вимоги для потужностей (об'єктів) з виробництва продуктів бджільництва. Затверджено наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 08.08.2012 р., № 491, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31.08.2012 р. за № 1469/21781. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1469-12#Text>.

36. Мед натуральний. Технічні умови: ДСТУ 4497: 2005. К.: Держспоживстандарт України, 2007. (Національний стандарт). URL: https://lab.biz.ua/apps/dstu_4497-2005.pdf.

37. Ветеринарно-санітарна експертиза меду та продуктів бджільництва. Порядок проведення: СОУ 01.25-37-371:2005. К.: Мінагрополітики України, 2005. – (Національний стандарт).

38. Порядок видачі ветеринарно-санітарного паспорта пасіки. Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України, УААН від 20.09.2000 р. № 184/82, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23.10.2000 р. за № 736/4957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-21#Text>.

39. Інструкція щодо попередження та ліквідації хвороб і отруень бджіл. Затверджено Наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини 30.01.2001, № 9. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12 лютого 2001 р. за № 131/5322. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0131-01#Text>.

40. Правила торгівлі на ринках. Затверджені наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 26.02.2002, №57/188/84/105 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 22.03.02 за № 288/6576 (зі змінами № 172/702/332/108 від 03.07.03 і № 298/778/413/269 від 22.09.05). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-02#Text>.

41. Правила продажу продовольчих товарів (затверджені наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України від 28 грудня 1994 р., № 237 зі змінами від 23.09.1998 р., № 617). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0009-95#Text>.

42. Ветеринарно-санітарні правила для ринків, затверджені наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 04.06.96 № 23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0314-96#Text>.

43. Державні гігієнічні нормативи. Допустимі рівні вмісту радіонуклідів ¹³⁷Cs і ⁹⁰Sr у продуктах харчування та питній воді (ДР-2006). Затверджені Наказом МОЗ України № 256 від 03.05.2006 р. Зареєстровано в Мінюсті України 17.07. 2006 р. за № 845/12719. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0845-06#Text>.

44. Порядок відбору зразків продукції тваринного, рослинного і біотехнологічного походження для проведення дослідження: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.06. 2002 р., № 833. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2002-%D0%BF#Text>.

45. Методика розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 752. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2013-%D0%BF#Text>.

46. Акт, складений за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері ветеринарної медицини. Затверджено наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 07 березня 2018 року № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0366-18#Text>.

47. Порядок надання статусу офіційного ветеринарного лікаря, уповноваженого ветеринара, працівника бійні, уповноваженого на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, та здійснення їх діяльності. Затверджено наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 16 березня 2018 року, № 141. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 березня 2018 р. за № 368/31820. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0368-18#Text>.

48. Методичні рекомендації «Настанова з належної виробничої та гігієнічної практики (GMP/GHP) виробництва м'яса», затверджені Науково-методичною радою Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України (протокол № 4 від 21.12.2011 р.).

49. Гігієнічні вимоги до м'яса птиці та окремих показників його якості. Затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України 06.08.2013 № 694. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2013 р. за №1379/23911. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1379-13#Text>.

50. СОУ 15.7-37-116:2004 М'ясопереробне підприємство. Вимоги безпеки / В. В. Касянчук, Н. М. Богатко, Я. П. Крижанівський П. Д.Константинов [та ін.]. Держспоживстандарт України. Київ, 2005. 23.

51. ДСанПіН 8.8.1.2.3.4-000–2001 Допустимі дози, концентрації, кількості та рівні пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0137588-01#Text>.

52. ДР-97 Допустимі рівні вмісту радіонуклідів ¹³⁷Cs і ⁹⁰Sr в продуктах харчування та питній воді, затверджені Міністерством охорони здоров'я України 19.08.1997 р. за № 255. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0255282-97#Text>.